

HANDLÄGGARE

Christoffer Öqvist (M)
Regionstyrelsens ordförande

DATUM

2024-08-01

DIARIENUMMER

RS-LED24-1048-2

ÄRENDEGÅNG

Regionstyrelsens arbetsutskott

MÖTESDATUM

Regionstyrelsen

Regionfullmäktige

Motionssvar - Pausa HVO i alla verksamheter och i den upphandlade kollektivtrafiken

Ordförandens förslag till beslut

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktiges beslut

Motionen avslås.

Ärendet

Malin Karlsson från Sverigedemokraterna anmälde till regionfullmäktige den 4 juni 2024 en motion gällande att pausa användandet av HVO i alla verksamheter i den upphandlade kollektivtrafiken. Den förtroendevalda föreslår regionfullmäktige besluta enligt följande:

- Att pausa användandet av HVO100 inom Region Sörmlands verksamheter tills ekonomin är i balans.
- Att pausa kravet på HVO100 för upphandlad kollektivtrafik i de avtal det är möjligt, tills ekonomin är i balans.

Motionärens vilja att pausa användandet av biobränslet HVO 100 av ekonomiska skäl är utöver de avtalsmässiga hindren ett stort avsteg från ambitionen att kollektivtrafiken ska drivas med förnyelsebara drivmedel. Alternativet att återgå till diesel skulle innebära att Region Sörmland skulle ta stora steg tillbaka och göra avsteg från ingångna avtal och flertal av regionfullmäktige antagna styrande dokument. De marginella ekonomiska skillnaderna står inte i proportion till de effekter ett beslut om att pausa HVO skulle innebära. Därför bör motionen avslås.

Underlagen som redovisas i ärendefördjupningen från såväl allmän- som särskild kollektivtrafik visar att det motionären föreslår inte är att rekommendera. Ambitionen är fortsatt att trafiken ska drivas med förnyelsebart drivmedel vilket förslaget från motionären skulle innebära ett avsteg från. Avtalsmodellen med

HANDLÄGGARE

Christoffer Öqvist (M)

Regionstyrelsens ordförande

DATUM

2024-08-01

DIARIENUMMER

RS-LED24-1048-2

upphandlade operatörer som ersätts med ett flertal index balanserar riskfördelningen för trafiken. I ärendefördjupningen framgår även att pausa användandet av HVO 100 skulle innebära stora konsekvenser avtalsmässigt och behov av förändrad överenskommelse och med det tillkommande kostnader.

Regionens upphandlade trafikavtal fastslår regionens och trafikföretagets rättigheter och skyldigheter såväl som villkor och förutsättningar för utförandet av trafiken. En viktig utgångspunkten inom avtalsrätten är att ingångna avtal ska hållas. För att göra en förändring av avtalets villkor behöver det finnas stöd för förändringen i avtalet och en samsyn mellan parterna, men det behöver även finnas stöd för förändringen i upphandlingslagstiftningen.

Ärendefördjupning

Fakta och bakgrund gällande allmän kollektivtrafik

Genom överenskommelsen om kollektivtrafik i Södermanlands län (ÖK) är kommunerna och regionen överens om att Region Sörmland innehar rollen som regional kollektivtrafikmyndighet från och med den 1 januari 2019. I och med tecknad ÖK förbinder sig Region Sörmland bland annat till följande övergripande inriktningar för länets kollektivtrafik och ska följa vid var tid gällande:

- Transportpolitiska mål
- Lag (2010:1065) om kollektivtrafik
- Regionala utvecklingsstrategin
- Sörmlands regionala trafikförsörjningsprogram

Enligt överenskommelsen om kollektivtrafik i Södermanlands län är regionen ansvarig att tillhandahålla regional kollektivtrafik och genom tillköp från kommunerna även lokal landsbygds- och stadstrafik. Regionen ska därutöver i framtagande av regionalt trafikförsörjningsprogram samverka, föra dialog och genom samråd med kommunerna ta fram och förankra inriktningsbeslut för länets kollektivtrafik, bland annat vad gäller miljö- och klimat.

Befintliga trafikavtal innehåller krav som samtliga kommuner tillsammans med Region Sörmland varit delaktiga i framtagandet av och genom samråd varit överens om. Vid eventuell förändrad kravställning behöver därför förankring och dialog ske med länets kommuner för att utreda hur de ställer sig till de förändrade kraven. En omförhandling av trafikavtalen med förändrade drivmedelskrav skulle kunna minska kostnaderna för den allmänna kollektivtrafiken men skulle också kunna innebära ökade kostnader eftersom trafikföretagen redan gjort investeringar i fordon och byggt upp sin organisation och verksamhet för att möta aktuella krav.

HANDLÄGGARE

Christoffer Öqvist (M)

Regionstyrelsens ordförande

DATUM

2024-08-01

DIARIENUMMER

RS-LED24-1048-2

Innevarande trafikavtal innehar för samtliga avtalsområden kravet om 100% förnybara drivmedel, med särskilda krav inom vissa avtalsområden. Värt att notera så finansierar Region Sörmland ca en tredjedel och länets kommuner två tredjedelar av trafiken som utförs genom ovan nämnda avtal.

För kommande trafikavtal för den allmän kollektivtrafiken som planerar ta vid efter att befintliga avtal löper ut, pågår just nu, arbete och dialog med länets kommuner genom Program Trafik, TUPP26, med inriktningar för kommande kravställning. Inriktningsbesluten förankras under hösten med kommunerna och beslutas sedan av Regionala utvecklingsnämnden (RUN).

Fakta och bakgrund gällande särskild kollektivtrafik

Enligt överenskommelsen om kollektivtrafik i Södermanlands län har kommunerna lämnat över ansvaret för utförandet av färdtjänst till regionen och regionen ansvarar för sjukresor i sin helhet. I både innevarande och kommande trafikavtal används trafikavtalens fordon för både färdtjänst och sjukresor vilka även kan samplaneras. Detta skapar ett effektivt trafiksystem för att minska trafikkostnaderna för både länets kommuner och Region Sörmland. Upphandlade trafikavtal måste därför innehålla krav som samtliga huvudmän och regelverk ställer på fordonen. Utifall att en huvudman önskar ändra inriktning på ett krav behöver också övriga huvudmän acceptera förändringen för att samordning ska kunna ske mellan restyperna och huvudmännen. Därför använder verksamheten sig av fattade beslut i Regionala utvecklingsnämnden gällande inriktningar för särskild kollektivtrafik samt regionens antagna trafikförsörjningsprogram och andra styrande dokument i sina trafikupphandlingar, så som hållbarhetsprogrammet.

En omförhandling av avtalen med ändrade drivmedelskrav skulle kunna minska ersättningen för kilometer men skulle också kunna öka andra kostnader då vissa trafikföretag redan gjort investeringar i bränsleanläggning för att kunna möta dagens krav. Dessutom skulle inte samtliga fordon kunna omfattas om inte också samtliga kommuner önskar genomföra förändringen. Om inte alla huvudmän önskar förändringen skulle det innebära att resorna inte längre kan samordnas på grund av olika fordonskrav vilket i sin tur skulle öka behovet av antal fordon och minska samordningen, vilket skulle ge ökade trafikkostnader.

För kommande avtal för särskild kollektivtrafik som tecknades i början på 2024 var många av de ekonomiska förutsättningarna kända. Avtalen skulle också behöva ändras på flera punkter, som till exempel indexering av priser där

HANDLÄGGARE

Christoffer Öqvist (M)
Regionstyrelsens ordförande

DATUM

2024-08-01

DIARIENUMMER

RS-LED24-1048-2

indexkorgen är uppbyggd efter parametrar som speglar avtalets krav på bland annat drivmedel.

Beslutsunderlag

Motionssvar - Pausa HVO i alla verksamheter och i den upphandlade kollektivtrafiken

Motion - Pausa HVO i alla verksamheter och i den upphandlade kollektivtrafiken

Beslutet expedieras till

Motionären

Kenneth Hagström, regional utvecklingsdirektör

Akten